

N:o 5

A.-B. Centraltryckeriet
Örebro 1917

Maj 1917

Äges af:
**Svenska Brandmänna-
Förbundet**

Utkommer en gång i mån.

Redaktör och utgivare:
ARV. W. SVENSSON
ÖREBRO
Telefon 26

Prenumerationspris:
Kr. 2:75 för år. Lösn. 25 öre

Annonspriör:
I texten 1 kr., å andra platser
70 öre pr cm. och spalt

Våra vindar och vindsvåningar.

Några iakttagelser af brandsinspektören Carl von Malmborg.

En nyligen timad vindseldsvåda i egendomen 10 Holländaregatan i Stockholm har till full evidens ådagalagt, hur ringa eldfaran är i ett böningshus med inredda boningsrum i motsats till ett dylikt med vindskontor. Det visar sig att elden — uppkommen genom ovarsamt handhavande af en blåslampa vid upptinandet af ett fruset vattenledningsrör — totalt förstörde vinden med sina 10-tal vindskupor, förutom den del, som var inredd till bostadsrum med putsade mellanväggar och tak.

Sedan den hemska vindseldsvådan i Stockholms lnt. Garanti A.-B:s nuvarande hus vid Gustaf Adolfs torg, för öfver 40 år sedan timade hvarvid omkommo flera personer, boende i 6:te våningen — utgörande en extra inredd takstolsvind *ofvanför* den egentliga vinden och förenad med den senare genom en smal trättrappa — har stort sedt inga vindsvåningar brunnit, men i så många flera vindar med vindskontor.

Hvarje brandförsäkringsman och brandbefäl har säkerligen mer än en gång gjort sig den frågan: hvarför icke afskaffa dessa vindskontor?

"Byggnadsstadgan för rikets städer och byggnadsordningen för Stockholm jämte hithörande författningar lägga ett absolut hinder härför", har alltid blifvit svaret på detta spörsmål.

Sedan åtskilliga år tillbaka ha sådana målsmän som f. stadsarkitekten Kasper Salin, brandchefen kapten A. Svinhufvud, arkitekten Wilh. Klömning och Hj. Törnqvist m. fl. förgäfvats med sin insats sökt ändring i stadbestämmelserna hvad Stockholms vidkommande angår, beträffande *vindstrymmets utnyttjande till hela sin utsträckning för bostadslägenheter.*

I egenskap af regleringsman för ett af våra försäkringsbolag har jag under en följd af år varit i tillfälle besöka vindarna i våra böningshus och därvid kommit till insikt om hur opraktiskt arrangerandet i densamma i stort sedt är.

Att i ett i öfrigt väluppfordrt stenhus göra en hög tränredning med en massa vindskontor, afbalkade sins emellan med väggar af trä eller strålråds-galler, väggar som aldrig funnits när byggnadsritningen godkänts, är redan en betänklig sak.

Så komma hyresgästerna och utnyttja sina vindskontor och icke blott för sådana bostadsinventarier, som icke äro i dagligdags bruk utan instufva med förkärlek alla dessa "gamla föremål" i afvaktan på realisation och — lumpgubben, ja nu mera, sedan inskränkningar i rumsantalet förekomma, hela möblemang, och butiksinnehafva i huset generer sig icke för att anropa emballage och upplag af lättare varor, pappersupplag mängden gäng i och utanför dessa vindskontor. På så sätt bilda samtliga dessa vindskontor en enda nog så brännbar och obygenisk större skräpkammare.

De farligaste eldsvådorna äro därför de som utbryta å dylika vindar.

Redan i orienteringsarbetet har brandbefället vida större svårigheter än vid en källarbrand, då vattentrycket är svagare och möjlighet att släcka utan vatten med brandautomobilens kolsyreapparater är alldeles utesluten emot utbruten eld i en väl tillsluten källare, som hindrar kolsyrens utträngande.

Enligt den af brandchefen kapt. Svinhuvud och direktör J. Guinchard förda statistik äro vindeldsvådornas antal då brandkåren tillkallats afsevärda. Hvad Stockholms stads vidkommande beträffar ären 1876—1916 ej mindre än ett 250-tal, år 1911 4 st., 1914 34 st., 1915 21 st., 1916 16 st. Äfven i andra städer rel. talrika t. ex. i Göteborg för åren 1891—1916 ett 150-tal.

Förhållandet mellan skador i boningshus, vållade af eldsvådor, som börjat i vindar, och sådana skador som vållats af bostadseldsvådor var redan i Stockholm för perioden 1888—1898 enl. den statistiska sammanställning, som arkitekten Klemming 1907 hänvisade till, då frågan om vindarnas utnyttjande till bostäder i hela sin utsträckning var före i Stockholms byggnadsförening, som 5 till 1, då skadorna räknas i procenttal af hela försäkringssumman. Genom 47 eldsvådor, som utbrutit i vindskontor och berört egendom till ett värde af 198,000 kr. eller sammanlagt 317,000 kr., motsvarande 5,3 proc. af hela värdet, under det att 164 eldsvådor, som kommo till utbrott på andra ställen i boningshusen, vållade skada för resp. 102,000 o. 80,000 kr., således tillsammans 182,000 kr., hvilket motsvarar 1,3 proc. af försäkringsvärdet 15,782,500 kr. för den egendom som varit utsatt för eldfara. Det språk dessa siffror tala tycker man skulle otvivelaktigt varit tillräckligt skäl för att genomdriva afhjälpanad af bristen om vindsinredning i Byggnadsstadgan för rikets städer och byggnadsordningen för Stockholms stad år 1876. Under årens lopp uppfördes det ena 100-talet boningshus efter det andra utan utnyttjande af önskvärd eldfast material å dessa vindar, hvarigenom desamma endast i undantagsfall (såsom i den s. k. Lärkstaden, för kvarteren

Diplomaten, Ambassadören m. fl. af Överståthållareämbetet fastställda undantagsbestämmelser) vid moderna enfamiljshus fått användning som bostäder. I afvaktan på det resultat kommitterade för revision af byggnadsförfattningarna sedan åtskilliga år utlofvat hafva en del byggherrar ordnat sina vindar med sådan inredning och med hisschakt etc., att de redan i höst skulle kunna ställas till allmänhetens förfogande.

Då i vår tid med kokgas och centraluppvärmning, ved- och matkällare oftast blir obeböfliga och vindskontoren kunna ersättas af fukt fria varma förrådsrum med egna nedgångar direkt från gården är det ganska sannolikt att äfven mängden af de äldre husägarna skulle vara benägna ändra sin egendom och erhålla ränteafkastning å äfven sin vind; och hyresgästerna i underliggande våningar skulle säkerligen finna sig uti förändringen då öfverhängande faren med att riskera "vatten öfver hufvudet" vid event. vindsbrand bortföle. Hvilken betydelse skulle icke detta ha för Stockholm med sina 9 å 10,000 boningshus af sten (9,145 inbegripet Bromma och Brännkyrka). Redan för 3 å 4 år sedan beräknades, att den då bebyggda stadens bostadstrymme endast härigenom skulle kunna ökas med 1/7.

Förutställningarna för dylik inredning tänker man sig hvarje hörnhus som har 2:ne ingångar med trapphus. Alla boningshus som icke redan utnyttjat hela tilltåna våningsantalet äga själfallet utan Byggnadsnämndens tillmötesgående rätt verkställa ändringsarbetet.

De under senaste året timade vindseldsvådorna i Vasautaden och å Kungsholmen — vid Rådman-, Drottning-, Handverkare- och St Eriks gatorna — hvarvid vid tvänne eldsvådor icke endast byggnadens öfversta delar med ett 80-tal vindskontor förstördes genom elden utan vattenskada åstadkomms ända ned till bottenvåningarna, ge anledning till en del andra reflexioner.

Som bekant är öfversta bjälklagret i ett bostadshus ett s. k. brandbottens-bjälklag, hvilket skiljer sig från vanliga träbjälkar däruti, att öfver det samma lsgts ett lager af tegel på flatsidan, och utgöra det på samma gång golf till vinden med dessa vindskontor.

Såsom värt brandbefäl vid mer än ett tillfälle påvisat, äro dessa brandbottnar, om de i viss mån skydda för eld, dock icke vattentäta.

Det är en gammal fråga, mycket diskuterad och äfven omtvistad, huruvida det skall vara nödvändigt att bibehålla våra vindar i deras nuvarande vanliga skick. Det är uppenbart, att de tekniska framstegen i fråga om anordnandet af vindarna, icke hållit jämna steg med de förbättrade metoder, som kommit till tillämpning i fråga om en hel del konstruktioner i byggnadens undre delar. Tendensen på senare tiden har gått i den riktningen att

Henrikssons prisbel. motorsprutor

Försäljas genom

ALLMÄNNA BRANDREDSKAPS-AFFÄREN

E. BERGSTRÖM & Co.

STOCKHOLM K.

Telegramadress: "Ideal".

Rikstelefon 2258.

HENRIKSSONS BRANDSLÄCKARE

RAPID & PUMP-RAPID

samt Brandsläckaren n:o 76, modell 1914, 12 liter. Ny för året.

Samtliga godkända af Tarifföreningen.

Försäljas genom

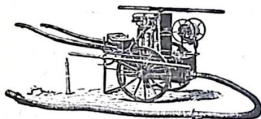
HUGO KNOCHENHAUER, Stockholm.

Telegramadress: Knochenhauer.

Rikstelefon 57 99.

Pump-Rapid

Telegraf-adr.:
Sprutbolaget

HENRIKSSONS Prisbelönta Handkraftsprutor

försäljas genom

Herr Järn- & Redskapshandlare

samt i parti från fabriken.

A. B. S. HENRIKSSONS Sprutfabrik,

och Mekaniska Verkstad.

STOCKHOLM 4.

Rikstelefon
6 0 5 3

inreda vindarna till större delen med bostads-våningar och i stället utnyttja källarvåningarna med modernt inredda förvaringsrum för den lös-egendom, som tidtals användes i hushållet och för familjens behof — såsom sportskidor, källkar, cyklar och dylikt.

Detta är utan tvivel det riktigaste. En bostads-våning å vinden kan bli mycket tilltalande genom sina anordningar vid gafflar, takvinklar och kupor samt genom högt och friskt läge, och är, om putsade tak och eldsäkra väggar användas, så godt som utan eldfara.

Men inredandet af dylika våningar på vinden möter stora svårigheter från vederbörande byggnadsnämnd. Dessa tyckas icke ha fått ögonen öppna för det allmänt lämpliga härvidlag, dock arbeta en hel del arkitekter och byggherrar, som se saken rent praktiskt och på ränteafkastningen af äfven vindsvåningen för saken.

Det är emellertid svårt att förstå, hvari faran ligger att ha väl inredda bostadsvåningar å vinden istället för all den samlade bråten och brännbara inredningen, under det att bostadsrum äro anordnade mången gång, där aldrig en solstråle kan intränga och där luften är bemängd med dunster från afträden och soptunnor.

Mot den anmärkningen, att det icke finnes plats i källaren för utrymmen motsvarande vindskontoren, vilja vi anföra dels att med nutidens centraluppvärmning vedkällarna ofta icke behövas dels att matkällaren i regel står tom. Att uppköpa förråd af matvaror för att stufva ned i en mer eller mindre fuktig och mörk, oventilerad källare, där därtill kanske råttor kila kors och tvärs, är icke tidsenligt, då både skafferi och isskåp lämpa sig bättre härför.

De nya källarna äro till följd af centraluppvärmningen lika litet användbara som källare för mat och rotfrukter. I öfrigt torde folk börja inse att det går lika bra att gå ner till källaren som upp till vinden.

Den anmärkningen, som från arkitekternas sida gjort sig gällande nämligen pietet mot mansardtaken, som icke böra utsmyckas med vindskupor, torde, sedan herr arkitekter själfva gått till ytterligheten, och förorda inga tak alls, utan platta tak, knappast kan tillmätas allt för stor betydelse. I hvarje fall bör den hygieniska sidan att få boningsrum, där renare luft och solljus är rådande och riskera vatten öfver hufvudet vid hvarje vindsbrand vara det afgörande.

Det är en betänklig sak att vatten tränger genom bjälklag efter bjälklag vid en takstolsbrand, om ock under senare tider denna företeelse ej obetydligt reducerats genom Stockholms brandbefäls praktiska tillvägagångssätt med användande af torfströ eller sågsån å underliggande golf och möblernas sammanförande och skyddande med presenningar inuti våningarna. Äfven här påkallas sakkunnskapen vid godkännande af s. k. *brandbotten*. Inte går det an att icke först med t. ex. asfalt skydda och isolera bjälklaget närmast under brandbottens tegelgolf. Hvarjämte själfva vinden förses med aflopp "spygatter" för vattnets utströmmande genom hål vid väggarna å vinden direkt i det fria i stället för att låta vattnet forsa ned trappa för trappa ända till källaren.

I detta sammanhang kunna vi icke underlåta påvisa en annan viktig detalj, som numera vid om- och nybyggen på grund af brandchefens förslag kan åläggas husägaren, nämligen vindens afskiljande med åtminstone en brandsäker skiljemur. Men då flertalet egendomar tillhöra de äldre borde alla husägare åläggas vidtaga denna förändring, som, då skorstensmurar redan finnes å vinden, utan nämnvärda kostnader och svårigheter kunna utföras mellan dess redan befintliga murar.

*

Då frågan, som bostadsfråga för lindrande af bostadsnöden är nog så aktuell, torde rätta tidpunkten vara inne för ett kraftigt inlägg från försäkringsbolagens sida genom direkt uttalande i syfte att ålägga våra husägare att ur eldfarlighets-synpunkt slopa dessa i flera afseenden skadliga skräpkammare öfver bostadsvåningarna och icke åtnöja sig med att — såsom Stockholms brandförsäkringskontor gjort — i undantagsfall medgifva, att vindarna inredas till bostadslägenheter, utan proklamera, att sådan användning af vindarna är ändamålsenligast ur brandförsäkringssynpunkt.

I betraktande af de nuvarande såväl räddnings- som släckningsresurserna, särskildt representerade genom våra brandkärer, är det ofattligt, att döda stadgeföribud, som tillkommit för långliga tider sedan, skola hindra nutida praktiska människor att inreda sina hus fullt modernt.

"Gjallarhornet."

Brandmän!

Gören Edra inköp hos
Svensk Brandkärs-Tidnings
annonsörer!

Förslag ang. enhetlighet i slangar och kopplingar m. m.

Brandchefens i Örebro yttrande.

Till Drätselkammarens 2. Afdelning i Örebro.

Anmodad afgifva yttrande öfver här bifogade skrivelse till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Civiildepartementet från de sakkunniga, hvilka inom departementet biträdd vid utredning om behöfliga brandskyddsföreskrifter för offentliga samlingslokaler m. m. samt inom civildepartementet utarbetadt förslag till Kungl. Maj:ts nädiga kungörelse angående beskaffenheten af viss eldsläckningsmateriel i rikets städer med flera samhällen får jag vördsamt anföra följande:

Därest här i fråga varande förslag (kungörelse) vinner fastställelse synes mig åsyftade ändamålet, att det ena samhället skall blifva i tillfälle att bispringa det andra förfeladt och effekten ej med säkerhet den påräknade såvida ej samtidigt på lagstiftningens väg eller medelst vederbörliga föreskrifter (förrordningar) fastslås skyldighet för ett samhälle att komma ett annat till hjälp vid omfattande eldsolyckor. En sådan skyldighet (rekvisition) synes mig böra regleras exempelvis genom Konungens Befallningshafvande. Den bör emellertid i så måtto modifieras att det ena samhället skall vara skyldigt att komma det andra till hjälp endast i mån af större tillgång på eldsläckningsmateriel (reserv) samt då så kan ske utan att blottställa sig själf.

Rörande förslaget i öfrigt, hvilket synes mig väl genomtänkt och motiveradt har jag endast att göra följande erinringar:

Den koppling af brandposthufvud till brandpost, "Stockholmskopplingen", som förordas, synes mig ej besitta så afsevärda fördelar framför den i Örebro och på många andra håll använda "bajonettkopplingen", att dessa berättiga till en så omfattande och kostbar åtgärd som ett ombyte skulle medföra.

De samhällen där ordnad eldsläckningsväsende och vattenledning förekommer böra förutsättas vara i besittning af minst så många brandposthufvuden, som vattenledningen med sitt tryck kan så att säga "mata" d. v. s. i tillräckligt antal, hvarför något lån från ett grannsamhälle knappast torde behöfva ifrågasättas. I anledning häraf synes utbytet af detta slag af kopplingar vara af mindre betydelse för att vinna med förslaget åsyftadt ändamål, och synes mig ett dylikt åläggande ej böra inflyta uti Kungl. Maj:ts kungörelse.

Hvad beträffar den föreslagna tiden af 5 år för öfvergång till 63 mm. slang, så synes den mig vara för kort tilltagen; det lär åtminstone i

de större städerna taga minst 15 år innan man kan tänka sig att det nuvarande slangförrådet af andra dimensioner skall vara utslitet.

Uti sakkunniges skrivelse framhålles fördelen af, att i samband med Statens järnvägars uppläggande af depåer å vissa stationer af eldsläckningsmateriel, afsedd till släckande af skogseldar, äfven slangmateriel och annan redskap på statens bekostnad uppläggas i vissa lämpligt belägna samhällen under statens järnvägars vård att användas vid utomordentliga tillfällen. Fördelarne af detta förslag äro obestriddliga med undantag af att materielen lägges under vård af statens järnvägar. Detta får jag på det bestämdaste afstyrka, då erfarenhet gifvit vid handen att såväl statens järnvägar som enskilda, aldrig hafva den erfarenheten, förmågan eller intresset att ombänderhafva dylik dyrbar materiel på det sätt som är nödvändigt och önskligt. Endast vid fasta brandkärer med i sådan skötsel kunnigt befäl och manskap kan värden bliuva fullt tillfredsställande.

Sakkunnige hafva framhållit att utbyte af kopplingstyp bör oförtöfvadt kunna ske, eftersom kostnaden därför torde inskränka sig till själva omgjutningen d. v. s. att kostnaderna skulle bliuva ringa. Min uppfattning är emellertid helt motsatt; kostnaderna bliuva tvärtom afsevärda. Örebro stads, uti förslaget omnämnda, nyligen företagna

öfvergång från "Ögenblicks"- till "Ideal"-koppling kostade öfver 3,000 kr., och håller jag före att denna affär var synnerligen gynnsam, i det att leverantören betingade sig en liten mellanafgift vid utbytet, på grund af det stora metallvärdet hos våra gamla kopplingar. En merkostnad af 20 kr. pr kopplingspar torde vara det minsta man för närvarande kan beräkna vid utbyte, om det ens under nu rådande förhållanden låter sig göra i den utsträckning som skulle bliuva följden af förslaget fastställelse och, då dessa förhållanden högst afsevärdt inverka på förslaget i dess helhet, torde ifrågasättas om det ej vore lämpligast att uppskjuta ärendets afgörande tills gynnsammare konjunkturer bliuva rådande.

Slutligen vill jag framhålla, att hvad Örebro stad beträffar, torde ett fastställande af förslaget ej innebära någon förändring al eldsläckningsmaterielen, möjligen med undantag af öfvergång till "Stockholmskopplingen" å brandposthufvuden — något som jag emellertid förut framhållit såsom obehöfligt — och således ej välla några ekonomiska oppoffringar, då dels "Ideal"-kopplingen redan är införd och dels största delen af den vid kären befintliga tryckslangen är af 63 mm. diameter samt att all tryckslang i mån af förslitning kommer att framdeles utgöras af slang af ifrågasatta dimension.

Billmans Fabriks- & Handels-Aktiebolag

REGERINGSGATAN 88
STOCKHOLM

Telegrafadress: "BILLMANS R. T. 4811"
ALLM. TEL. 4480. RIKSTEL. 4811.

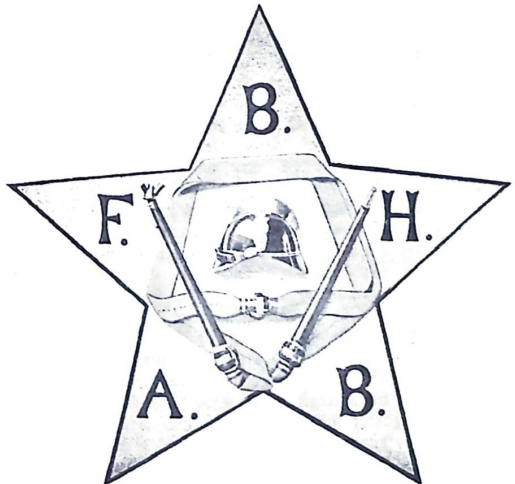
BRANDREDSKAP
AF ALLA SLAG.

Uppgör förslag till utrustningar.

Lämnar kostnadsförslag.

Katalog på begäran.

ERHÅLLIT 2 GULD- OCH
20 SILFVERMEDALJER.

Ordet fritt.

Förbunds- och föreningskamrater!

I anledning af det snart stundande förbunds-mötet har jag känt det som en plikt att skriva några ord om brandmannens ställning till förbundet.

Vi utgå därför från att Svenska brandmannaförbundet är den stora moraliska, andliga och ekonomiska reformator, som skall förbättra vår tillvaro och gifva oss den ställning vi eftersträfvat och äro värda.

Den mest naturliga sak borde väl vara, på grund af nu rådande tider, att vi brandmän länkade oss tillsammans omkring vårt förbund, och allas bestämda beslut bör vara: Vi måste tillhöra förbundet, ingen enda får vara utomstående mera!

Så är tyvärr dock, sorgligt nog, icke förhållandet. Hvilka äro då orsakerna därtill?

Ja, verkliga orsaker finnas sällan eller aldrig, ty vid närmare granskning finner man, att det i de flesta fall beror på personligheter af en eller annan art, men aldrig på idén, sammanslutningen.

Brandmannens smäsinn och bekvämligheter kommer alltid fram, när det är fråga om föreningar och förbund. Och då sjungas alla möjliga och upptänkliga klagvisor. Än ha de ingen nytta af att tillhöra förbundet eller en förening och då mena de att de lika gärna kunna stå utanför densamma, än är det aldeles onödigt att tillhöra förbundet och ännu mera onödigt att ha en förening, än får man till svar: det är för dyrt och slöskaktigt att i dessa tider kasta ut pengar till sådan smörja. Och i öfrigt bidraga nog finna herrar och fjeskande kamrater kanske ej så litet.

Om nu vårt lilla förbund kanske ej är så väl rustadt i det ena eller andra afseendet, få vi naturligtvis ej ställa upp för stora fordringar på detsamma. Och om vinsten af att tillhöra förbundet icke är penningar, så får man väl icke dra sig för det. Förbundets idé är ju god, och det är hufvudsaken, och det borde därför vara hvarje brandmans plikt att vara en idealist på förbundets område. Vi befatta oss icke med något ohederligt och förbandla inga samhällsfarliga frågor, så af den orsaken kan ingen riskera sitt personliga värde genom att tillhöra vare sig förbundet eller någon förening.

Ha vi någon nytta af att icke tillhöra vår sammanslutning? Säkert är, att vi icke ha det, utan den nyttan tillkommer nog andra. Och hvad ha vi då gjort genom att icke blifva förbundsmedlemmar? Jo, vi ha hjälpt våra motståndare, icke tillvaratagit våra egna intressen och våra möjligheter för höjandet af fackkunskaperna. Vidare genom att förblifva oorganiserade stjälpas vi oss själva och motarbetas förbundets idé.

Det är mörka framtidsutsikter som skapas af

dylika förhållanden. Något måste göras för att råda bot därför, och det enda medel som gifves, är att brandmännen själfva fullständigt lära sig förstå sin egen ställning, lära sig förstå, att förbundet är oundgängligt.

Vi enas därför att genomföra allmän anslutning af brandmän kring vårt förbund.

Alltså, alla händer till verket!

K. Ekström.

Befordringsfrågan.

Med anledning af ett inlägg i befordringsfrågan vid våra yrkeskärer, tidskriftens n:r 4, sid. 40, 1917, anhåller jag härmed om plats för ett uttalande, som måhända kan gifva uppslag till insättandet af en del nya lappar i en gammal, utsliten kladdna. Jag instämmer i den värde artikelförfattarens i nämnda n:r uttalade åsikt därtutinnan, att "Brandmannaförbundet har en uppgift att fylla".

Det kan synas, som om "Brandman" icke så särdeles allsidigt och till brandväsendets allmän fördel skärskådat frågan, utan måhända något egoistiskt, hvad det nu kan bero på.

Brandmannaförbundets mål är brandmanskapets yrkesutbildning, och det är kunniga och dugliga korporaler och förmän, som skola gifva förbundet en god hjälp och ett godt stöd. I och med sagda är åldersfrågan ur befordringssynpunkt fallen. Åldersbefordran vid brandkärerna är en gammal kraftsvulst, som måste opereras bort, för att vägen till målet skall kunna utstakas och i framtiden blifva trafikabel. För närvarande är marken obanad och fylld af gungfly.

För att motverka de ofvannämnda orättvisa befordringsgrunderna kan lämpligen följande förslag bringa hjälp:

Manskapet vid brandkärerna böra genomgå kurser, synonyma med dem som i militärtjänsten brukas för befordran till furir och underofficer, hvarvid såväl teoretiska som praktiska insikter böra falla utslaget för erhållande af befordran till förmän. Uppslaget är ju långt ifrån nytt, ehuru det icke allmänt praktiserats i vårt land. De olika yrkesämnen äsättas lämpliga koefficienter allt efter deras yrkesvärde, och bör lämplighet som befäl få högre koefficient än öfriga ämnen. Slutsumman faller därefter utslaget för befordringstur. Dock bör ingen ifrågakomma som befäl, förrän han varit i tjänst ett visst antal år, och med ifrågavarande system torde detta ej heller vara att befara, då vederbörande icke gärna kunna förskaffa sig erforderlig betygssumma här för. Jag kan icke dela "Brandmans" uppfattning i följande: "Enbart det att han (en brandman) har betydligt mera praktik, bör ju tala till hans förmån". Jag tror knappast att uttalandet får betraktas så generellt som här, utan efter individua-

litet och ortsförhållanden. I våra större städer, för att icke tala om de mindre, där verkliga eldsvådor — om nu *sådan* praktik afses — mycket sällan förekomma, kan det gå på ett, ut, om en brandman äger, låt oss säga, 10- eller 5-årig praktik, då de praktiska eldsvådeerfarenheterna i hvarje fall äro, rent ut sagt, minimala. Det som läres vid en eldsvåda, hinner man glömma till den nästa kommer, och mellan två hvarandra lika eldsvådor, där speciella erfarenheter från den första kunna vara till nytta vid den andra, ligger måhända en hel mansålder.

Annonlunda ställer det sig vid de mycket stora städernas kårer, där "Brandmans" regel äger större tillämplighet, ehuru den äfven där icke viddkännes särskildt stor betydelse.

Hvad som fordras är klart hufvud, kunskap och omdöme, biträdd af den lilla praktiken som står att få, men framförallt omdöme och — kunskaper. Det är omdömet, som hos oss får ersätta, det som brister i praktiken. Afses med praktik öfningar och exercis, är "Brandmans" slutledning än mindre hållbar. Man kan och behöver ej nå mer än en viss grad af färdighet, och denna kan väl för de flesta inhämtas på ett par år, hvarefter man endast har att underhålla den. Den teoretiska kunskapen om maskiner, installationer, lokala förhållanden, brandskyddsteknik, författningar m. m. torde kräfvat afsevärdt längre tid, större intresse för yrket samt först och sist större begåfning. Men, som ofvan kan läsas mellan raderna: det ena goda får icke skjuta det andra goda i bakgrunden. Om så blir fallet blir befördran orättvis och till förfång för åträdd utveckling. Tages hänsyn till samliga dessa kraf vid befördran, kan jag icke finna annat än att "Brandmans" och dessa mina synpunkter sammanfalla till alla delar, och äro vi således ense om det rättvisa i denna grund för befördran. Jag har endast något utförligare förslagsvis sökt utstaka den väg, efter hvilken befördran i det allmänna intresse och för undvikande af orättvisa lämpligen bör ske, och instämmer jag till fullo i "Brandmans" antydda uttalande, att enbart åldern icke bör ligga till grund för gradpassering. Jag kan dock icke finna, att en brandman, som alljämt skött sig väl, skall behöfvat känna sig "kasserad", om han vid betygsummering icke erhållit högsta betygssumman. — Att en brandman sköter sig väl, behöver näppeligen särskildt framhållas, ty förblef han i annat fall väl icke brandman länge. — Ett godt resultat är ju nått om man blir placerad nr 2 eller 3 i tur till befördran. Alla kunna ju icke komma först, "hur svårt det än kännes"; den regeln gäller nog inom hvarje yrke. Alla militärer blifva icke generaler och relativt få majorer; det är sant, men rättvist, så rättvist något kan bli här i världen.

Att inom våra yrkeskårer allmänt få införas ofvannämnda af oss eftersträfvade, rättvisa befordringssystem för manskapet har dock sina svårigheter, då ledarne i regel torde sakna både intresse och tid att helt ägna sig åt sitt kall. Felet därtill är säkerligen i hög grad kommunernas, som icke så tillräckligt aflösa sina brandchefer, att de blifva oberoende af bisysslor eller rättare: de hafva gifvit brandyrket bisysslans karaktär. Förhållandet torde därför tyvärr ej ännu stå att ändra öfver hela linjen, hvarför den orättvisa åldersbefördran, som förvandlar förmågan till ett uppdraget urverk, kanske länge skall lefva kvar på sina håll och för att användas "Brandmans" egna ord: "skall komma intresset för tjänsten att betydligt slappna".

Lären själfkritik!

— X. —

TIDAHOLM'S
NYA
LAST- OCH BRANDKÅRS-
AUTOMOBILER
NY ÖVERLÄGSEN KONSTRUKTION.
DRIFTSÄKER. EKONOMISK.

GENERALAGENTER:
CRONSTEDT, KASTENGREN & CO
(Exklusiv Mercedes Automobilagentur)
BIRGERJARLSGATAN 6. STOCKHOLM.
ALLA SLAG AV AVTOTTILLBEHÖR...

Eldsvådor.

Mönsterås.

En sorglig händelse inträffade den 26 sistl. april på förmiddagen i Mönsterås köping, då folkskolan där till grunden nedbrann, hvarvid två små 8-åriga flickor blefvo offer för eldsvådan och de otillräckliga säkerhetsanordningarna i skolhuset.

Under förmiddagen pågingo, som vanligt, lektioner inom skolhuset med omkring 125 barn, fördelade på 4 olika klasser. Af dessa hade två läsrum i öfre våningen, nämligen de som stodo under folkskollärare Carl Engstrands och lärarinnan Anna Petterssons ledning, de senare 34 småskolebarn. Fem minuter före kl. 10 blef folkskollärare Engstrand tillsagd att man

trodde sig märka brandrök inom skolhuset. Han själf och hans klass begaf sig då nedför trappan, och hr Engstrand började genast en undersökning. Först när man kom till tamburen till lärarinnan Anna Petterssons bostad, kändes någon starkare rökluft. Inom ett ögonblick bröt också elden igenom väggen till köket, och inom några få sekunder stod allt i ljusan låga. Hr Engstrand försökte ta sig fram till trappan för att varna fröken Petterssons klass, men drefs tillbaka af elden, inom kort var dock räddningsarbetet i full gång. Nedför trappan kunde ingen komma, hvarför man

Mönsteråseldsvådan.

(Tillhör Hvar 8 Dag.)

Stockholmseldsvådan.

Östersundseldsvådan.

på stegar genom fönstren försökte rädda barnen. Ett stort antal fick man också ned på detta sätt, men många måste våga hoppet från andra våningen. Lyckligtvis synes ingen af dessa ha ådragit sig någon allvarsam skada. Med den oerhörda fart som elden spred sig var det dock icke möjligt att genom fönstren rädda alla barnen. Två åttåriga flickor funno sin död i lägor.

I öfre våningen var äfven inrymd hr Engstrands bostadslägenhet. Man förstår med hvilken rasande fart elden spridd sig, då det var omöjligt för hr Engstrand att genom en ingång på andra ändan af huset ta sig upp till sin familj. På en stege lyckades han dock rädda sin hustru och lilla son samt jungfrun. Intet af familjens lösöre blef dock räddadt.

Rörande släckningsarbetet meddelas i dagspressen, att brandattiraljen syntes ha varit i ett allt annat än tillfredsställande skick, och det dröjde en half timma innan ångsprutan kunde leverera något vatten.

* * *

För att få några flera och mera detaljerade upplysningar rörande släckningsarbetet vände vi oss till samballets brandchef och hafva vi från honom mottagit följande upplysningar:

* Elden utbröt kl. 9,50 f. m. då jag pr telefon underrättades därom. Efter att hafva allärmerat brandkären skyndade jag till olycksplatsen dit jag ankom efter tre minuter, men stod då hela byggnaden i lägor. Från det elden först varsnades dröjde det blott 5 minuter tills hela huset var öfvertändt, hvadan, då brandkären ankom,

denna fick ett hårdt arbete med begränsandet af elden, hvilket lyckades först sedan ångsprutans båda slangledningningar framdragits. På grund af det långa afståndet c:a 600 m. från ångsprutan till brandplatsen hade först blott en ledning tagits i bruk, men hade denna icke varit tillfyllest enär stark blåst med byar rädde, hvarjämte byggnaden låg mycket högt. Tre större handkraftssprutor afdelades till besprutning af brandseglen, som uppsatts för närliggande byggnader. Då ångsprutan, för att komma så nära elden som möjligt, måst ställas vid grundt vatten, och slangledningarna dragas öfver järnvägsspår, måste afbrott göras för tåget kl. 6 e. m. När den änyo skulle sättas i gång visade det sig att i ventilerna indragits gyttja och sand, så att sprutan ej tog vatten, hvarför ett besvärligt arbete för ompackning måste vidtagas. Eldfaran var då öfverstående, men eftersläckningen blef härigenom försärad. Begränsningen af elden lyckades utmärkt, enär två mindre boningshus på c:a 4 m. afstånd från skolhuset räddades. Detta beroende på att gafveln å det brinnande huset kunde stagas med afklippta ljusledningsträdor och efter besprutning verkade som brandmur.

Det är ännu ofattbart, att elden så hastigt kunde taga öfverhand, och torde enda förklaringen vara den, att härden måtte varit mycket stark och vid luftdrag med en explosionsartad kraft slog ut i full låga, hvilken ytterligare fick god fart genom öppnandet åt alla håll af fönster och dörrar.

* * *

Det är sorgligt att en eldsvåda midt på ljusa dagen skall behöfva kräfva tvenne offer. Att de närvarande gjorde allt, hvad som stod att göra, för att rädda samtliga barnen, är ju höjt öfver allt tvifvel, men kanske ligger det en stor skuld hos vederbörande inom samballet. Den nu nedbrunna byggnaden var en gammal, otidsenlig och för skoländamål synnerligen olämplig lokal.

Folkskolinspektör E. Svänsson framhöll vid ett samtal med Dagens Nyheters medarbetare om olyckan att han upprepade gånger inför vederbörande skolmyndigheter i Mönsterås framhållit dess allvarsamma eldfara. Som synnerligen klandervärt ansåg hr Svänsson att lärarinneköken voro belägna intill klassrummen. Senast den 9 mars i år hade folkskolinspektören af skolrådet begärut tillsättande af en kommitté för skolfrågans ordnande. En sådan hade också tillsatts, men hade ännu icke hunnit vidtaga några praktiska åtgärder. Man må med folkskolinspektör Svänsson ha rätt att hoppas att den nu inträffade händelsen i Mönsterås skall varda till ett memento för vederbörande landet runt, och icke minst i Kalmartrakten är önskligt att det blir ändring till det

Förbandslådor

Från 3:— till 35:— kr.

SJUKVÅRDS- OCH FÖRBANDSARTIKLAR GUMMIVAROR

m. m., m. m.

köpas bäst och billigast från

Fritz Svensson,

Drottningg. 34 ÖREBRO Rikstel. 1689

bättre i fråga om folkskolornas byggnad och inredning.

Den nu timade sorgliga händelsen visar hur nödvändigt det är att utrymningsöfningar hållas i skolorna, och barnen därvid undervisas i alla de räddningsmöjligheter som förefinnas i händelse af eldsolycka. Sådana öfningar böra hållas i alla skolor, ej minst på landsbygden, där släckningsresurserna merendels äro ganska minimala. För hvarje skola skulle bestämmelser finnas att ett visst antal sådana öfningar skulle ingå i årets lärotimmar. Folkskoleinspektörerna skulle sedan vid sina inspektioner göra sig förvissade om att bestämmelserna efterleddes. Vi få väl hoppas att i en snar framtid något kommer att göras åt saken. Om i Mönsterås skola räddningsmöjligheterna varit bättre ordnade och dylika öfningar hållits hade säkerligen alla barnen blifvit räddade.

Stockholm.

Strax före kl. 11 f. m. den 27 april utbröt en svårartad eldsvåda i Stockholms borstbinderiaktiebolags virkesupplag vid Södra Bantorget. Elden observerades först af en af bolagets arbetare, som kom till upplaget för att utföra arbete. Han såg lågor slå ut nere vid marken vid ett af hörnen i upplaget, där man förvarade rätt stora kvantiteter bok- och alvirke, afsedt att användas till borstskäp. Största delen af virket har legat i upplaget flera år och var därför torrt som fnöske, hvarför elden hastigt fick en stor spridning. På några ögonblick stod hela virkesskjulet i ljus låga och ända långt uppe i Vasastaden kunde man se eldskenet från branden.

Brandkären allarmrades omedelbart och Katarinaafdelningen ryckte ut kl. 10,57 med fullständig besättning. Fyra minuter senare var också Johannes brandkår på väg till platsen. Upplagets läge är nämligen ur eldsäkerhetssynpunkt synnerligen farligt, då det ligger midt i en långa brädgårdar och andra upplag, innehållande mycket lättantändliga materialier.

Två stora och en liten motorspruta medfördes och från dessa leddes omedelbart 6 slangar upp mot eldhärden samtidigt med att brandmännen med yxorna gingo löst på skjulets väggar och tak för att komma åt elden. Efter omkring en halftimmes arbete kunde elden anses begränsad, men den härjade alltjämt med oförminskad styrka i det torra virket och brandkären hade flera timmar styft arbete innan man slutligen kunde anse all fara öfver. Hela virkesskjulet blef så godt som fullständigt spolierradt och det inneliggande virket totalt förstörd. Vid half 2-tiden på midnatten sändes aflösning från brandstationerna och ännu vid 3-tiden arbetade båda stationernas manskap med all kraft bland de brinnande ruinerna.

Först kl. 7 på kvällen var elden släckt, men en del manskap från Katarina brandstation kvarstannade öfver natten.

Hur elden uppkommit har man ännu icke kunnat utröna. Ingen af bolagets arbetare hade på torsdagen, förrän elden redan brutit ut, varit på platsen och någon oförsiktighet från detta håll kan alltså icke komma i fråga. Den omständigheten att elden först observerades nere vid marken och i en ytterkant af skjulet anses tyda på att någon som befunnit sig i bergen bredvid kastat en brinnande tändsticka eller cigarrett mot virkesskjulets vägg och därigenom förorsakat branden. Under den senaste tiden har på denna plats ofta iakttagits en del småpojkar och man håller icke för osannolikt att det är genom värdslöshet från detta håll som eldsvådan uppstått.

Själftva skjulet torde icke hafva varit värdt mer än några tusen kronor. Virket däremot var synnerligen värdefullt. Bara detta uppskattas i rundt tal ha varit värdt bortåt 50,000 kr. under nuvarande förhållanden. Det hade nämligen legat på tork i fyra år och var alldeles klart att användas för fabrikationen. För närvarande är det nästan omöjligt att anskaffa dylikt virke, något som naturligtvis fördubblar skadans värde.

Östersund.

Måndagen den 7 maj kl. 6,30 e. m. allarmrades Östersunds brandkår till järnvägsstationen. Redan vid utryckningen blef det klart för brandkären att det gällde fullaste allvar. En tjock och mörk rökpelare utmärkte, så snart stationen kom inom syohåll, platsen för eldsvådan. Det var öfversta våningen av statens järnvägars stationshus som delvis stod i lågor.

Frisk nordlig vind rädde, hvilken bidrog till att elden hastigt spred sig öfver hela vindsvåningen. Oerhörda ansträngningar gjordes därför från första början för att hindra eldens vidare spridning, men detta oaktadt grepo lågorna hastigt omkring sig.

Omedelbart efter framkomsten till brandstället utlades från brandpost en slangedning som vid eldstället förgrenades till två, hvaraf den ena ledningen drogs upp för en trappa i nordvästra delen af byggnadens vindsvåning, elden härjade i en mängd lådor och papper, däribland en stor mängd telegrafrensor, och öfrigt papper samt böcker. Den andra ledningen drogs äfven upp för en trappa belägen i södra delen af huset. Det visade sig nu att vattentrycket ej var tillfyllt. Detta beroende på att järnvägens brandposter, som vid tillfället blefvo tagna i bruk, leverera vatten som passerar vattenmätare. Situationen blef härigenom vanskligare och utsikterna att kunna bekämpa elden mindre. Därför utbyt-

tes också så godt som genast dessa brandposter mot dylika å stadens vattenledningsnät. Som med denna förändring icke mycket hade vunnits, genom att elden hunnit få ett allt för stort förspång, eftersändes omedelbart ångsprutan, men som det är en ganska lång väg mellan dennas stationeringsställe och platsen för eldsvådan, tog det en afsevärd tid i anspråk innan strålarna från densamma kunde komma till användning. Efter hand utlades flera ledningar från såväl brandposter som handkraftsprutor. Enär det började att se ganska hotande ut, vidtogos anstalter från järnvägens sida att söka rädda en del lösöre. En intill stationshuset på några få meters afstand stående byggnad, däri ilgodset och kassan förvarades, var starkt hotad, hvarför denna bekläddes med brandsegel och lyckades man därigenom rädda densamma.

Släckningsarbetet bedrefs hela tiden med stor energi, men trots detta, hade vid 8-tiden elden spridit sig till hela vindsvåningen. Flammorna började nu slå ut äfven i södra ändan af huset och det hela tedde sig synnerligen hotande.

Ungefär vid samma tid upptäcktes äfven att det brann ganska duktigt i en till tredje klassens väntsal löpande värmetricmma. Denna sönderhöggs omedelbart och begöts med vatten, hvarpå faran där var afvärd. Efter hand hade man också fått ut så godt som allt lösöre i rätt välbehållet skick och all energi kunde nu koncentreras på det egentliga släckningsarbetet. Detta inriktades på att begränsa elden till vindsvåningen, hvilken redan i sin helhet var tillspillogifven. Med den storlek som huset har, 50 m. långt och 12 m. bredt, var detta ingen lätt sak. Lågorna slogo ut än i norra ändan af byggnaden, än i den motsatta. Emellertid höggs ett större antal hål i taket, dels för att komma åt eldården bättre och dels för att få aflopp för den starka och tjocka röken. Elden kunde också härigenom dämpas något, och vid 9—10-tiden tycktes den ha lagt sig betydligt eller nästan helt öfvervunnits. Så var dock icke fallet, utan de röda flammorna slickade med korta afbrott såväl fönstren som inredningen. Äfven genom taket syntes ofta starka lågor bildande ett bjärt afbrott i den tjocka, svarta rök som i bolmande moln vällde fram.

Likaså började trossbotten mellan vindsvåningen och andra våningen att brinna. I telegraflokaler brann det stundom med god fart, ehuru man var påpasslig med vatten. Vägarna i andra våningen fattade äfven eld, speciellt i bygg-

nadens norra del. Man var dock nu herre öfver elden, hvarför eftersläckningen till en del kunde börja och efter cirka 7 till 8 timmars arbete kunde brandkären vända hem.

Vakthållningen öfvertogs nu af personal från järnvägen och en mindre styrka från Jämtlands fältjägerregemente.

Orsaken till eldens uppkomst har icke med säkerhet kunnat konstateras. Skadorna genom branden belöpa sig till 20,000 kr., hvaraf hälften å telegrafmateriel, som för närvarande torde vara oersättlig.

Den använda slanglängden utgjorde 1,010 mtr, oberäknad den slang som järnvägen hade i bruk, fördelade på sex ledningar från brandposter och ångsprutan.

Utlandet.

En pyroman i Köpenhamn.

Har fyra gånger anlagt eld i en cirkusbyggnad.

På senaste tiden ha eldsvådor uppstått ej mindre än fyra gånger efter hvarandra i den förutvarande cirkusbyggnaden på Fredriksberg. Den 2 maj lyckades det emellertid polisen att ertappa pyromanen på bar gärning. Denne, en 18 års yngling, har nu omhändertagits af myndigheterna.

Med kläm skall det gå!

Att Köpenhamns brandkår kör med fart på sina utryckningar visar följande notis, som vi hämtat ur Assurandören:

Natten till den 4 mars körde brandkären genom Gl. Kongevej. En herre, boende i andra våningen i egendomen nr 39, samma gata, vaknade till följ af hornsignalerna och sprang fram till lönstret för att få se brandkären. I detsamma klingade en fönsterruta i rummet intill. När han undersökte förhållandet visade det sig, att en större glasruta var sönderslagen, och på golvet inne i rummet fann han — en hästsko.

Dagen därpå vände personen in fråga sig till brandkären och det visade sig att en af hästarna under nattens utryckning tappat en sko. Något tvifvel behöfde ej råda om att den funna hästskon kommit från en af brandkårens hästar.

Trelleborgs Gummifabriks Aktiebolag tillverka sug- och spolslangar samt tekniska Gummivaror af alla slag.

☛ Afdelningskontor och nederlag: SKEPPSBRON 4, GÖTEBORG. ☚